

Силабус курсу КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма «Фінанси»

Рік навчання: 3; Семестр: 6

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

к.е.н., доцент Галина ЗАБЧУК

Контактна інформація

halynakv@gmail.com, +380975300957

Опис дисципліни

Дисципліна «Кредитування малого та середнього бізнесу» належить до блоку вибіркових дисциплін підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Дисципліна спрямована на формування у здобувачів базової системи знань щодо особливостей фінансово-кредитного механізму сприяння розвитку малого та середнього підприємництва, а також вивчення теоретичних та практичних аспектів кредитування малого і середнього бізнесу, розвинути практичні навички, прийняття рішень про надання кредитів та мінімізацію ризиків, пов'язаних із кредитною діяльністю банків.

Структура курсу

№ п/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Фінансово-кредитний механізм сприяння розвитку малого та середнього підприємництва	Знати окремі аспекти проблематики фінансово-кредитного механізму сприяння малому і середньому підприємству; основні принципи формування фінансово-кредитного механізму розвитку малого і середнього підприємства. Вивчити фактори, що формують фінансово-кредитні відносини малих підприємств з іншими структурами; основні типи та напрями фінансово-кредитної підтримки малого і середнього підприємництва.	Тести, питання
2.	Організація банківського кредитування малого і середнього бізнесу	Розуміти теоретичні основи кредитування малого та середнього підприємництва. Знати специфіку банківського кредитування малого та середнього бізнесу, методи банківського кредитування підприємств малого та середнього бізнесу; банківські кредитні продукти для малого і середнього підприємництва; мікрокредитування малого бізнесу як важливий напрям реалізації банківського кредитування. Здійснювати оцінку кредитоспроможності позичальника. Засвоїти процес банківського кредитування, економічну та правову роботу банків з позичальниками. Знати зміст кредитної угоди та її значення для організації кредитних	Тести, питання, робота у малих групах

		відносин.	
3.	Форми та методи забезпечення банківських позик	Знати основні форми забезпечення банківських позик. Розробляти та аналізувати договори застави, визначати ключові аспекти (умови повернення кредиту, нагляд банку за майном, порядок стягнення). Аналізувати гарантії та поручительства як форми забезпечення кредитів. Розуміти процес страхування відповідальності позичальника. Аналізувати зміст договорів страхування, зокрема вимоги до умов, що забезпечують ефективність покриття ризику неповернення кредиту.	Тести, питання.
4.	Особливості надання та погашення окремих видів банківських позик	Знати класифікацію банківських кредитів відповідно до міжнародних стандартів. Засвоїти особливості та порядок надання кредитної лінії. Знати процес надання та погашення: контокорентного кредиту, іпотечного кредиту, овердрафтного кредиту.	Тести, питання
5.	Кредитні ризики, їх сутність, класифікація та управління ними	Розуміти поняття кредитного ризику, його сутність та основні компоненти. Аналізувати внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на кредитоспроможність позичальника (фінансовий стан, економічна ситуація, галузеві ризики тощо). Оволодіти методами кількісної та якісної оцінки рівня кредитного ризику, використовуючи відповідні фінансові показники та коефіцієнти. Застосовувати практичні методи управління кредитним ризиком, включаючи лімітування, диверсифікацію активів та сек'юритизацію, для підтримання фінансової стійкості банку.	Тести, питання
6.	Ринок мікрокредитування в Україні.	Засвоїти сутність мікрокредитування і його значення в розвитку малого і середнього бізнесу. Знати ринок мікрокредитування в Україні: учасники ринку, тенденції, перспективи розвитку; законодавче регулювання ринку мікрофінансових компаній; умови мікрокредитування в Україні.	Тести, питання
7.	Державна підтримка та підтримка малого і середнього бізнесу за рахунок фондів міжнародних організацій	Вивчити методи державної фінансової підтримки малого і середнього бізнесу в Україні; порядок надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва. Знати державну програму «Доступні кредити 5,7,9»; програми фонду розвитку підприємництва: програма мікрокредитування; програма рефінансування заходів з підтримки системи кредитування у сільській місцевості; програма кредитування ММСП за пріоритетними галузевими напрямками; програма з підтримки фінансування	Тести, питання

		інвестиційних проєктів малих та середніх підприємств за пріоритетними напрямками. Знати міжнародні джерела та програми фінансування малого бізнесу; підтримку малого і середнього підприємництва на міжнародному рівні (міжнародні кредитні лінії).	
8.	Практичні аспекти застосування програмного комплексу Б2 при здійсненні банками операцій з кредитування	Розвинути навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення, зокрема автоматизованої банківської системи Б 2 для формування та аналізу основних документів, які використовуються у банківській кредитній діяльності.	Тести, питання

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Актуальні грантові можливості від Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». URL: https://biz.ligazakon.net/news/214039_aktualn-grantov-mozhливost-vd-programi-usaid-konkurentospromozhna-ekonomka-ukrani
2. Балдич Н., Гринчук Н. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти фінансування: практичний посібник. Федерація канадських муніципалітетів / Проєкт міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2020 рік. Частина 4. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/604/PLEDDG_LED_Finance_Guide_Part_4.pdf
3. Банківські продукти та програми допомоги малому і середньому підприємству. Міністерство розвитку, економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=aba8ec4d-7a97-4b6c-9065-2aae227d6d7&title=BankivskiProduktiTaProgramiDopomogiMalomuSerednomuPidprimnitstvu>
4. Банківські програми. Портал для підприємців. URL: https://sme.gov.ua/program_type/kredytни-programy-za-pidtrymky-mizhnarodnyh-finansovyh-organizatsiij/page/2/
5. Версаль Н. Переваги та недоліки зовнішніх джерел фінансування малих та середніх підприємств в Україні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. №1. С. 182-194.
6. Гранти на бізнес. Як і де отримати безповоротну фінансову допомогу на підприємництво URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/08/17/690436/>
7. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%». URL: <https://5-7-9.gov.ua>
8. Доценко І. Управління кредитними ризиками банківських установ в умовах воєнного стану. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 1. С. 156–162. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-22>.
9. Жихарцев В. В., Баландін І. О. Кредитування і контроль: підручник - К.: Альтерпрес, 2018. 480 с.
10. Закон України «Про споживче кредитування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text>
11. Закон України «Про електронну комерцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
12. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
13. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: постанова Правління НБУ: затверджена 28.08.2001 р. № 368 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0841-01>
14. Кицюк, І., & Ковальчук І.. Програми Європейського Союзу з підтримки та стимулювання малого та середнього бізнесу України. *Науковий вісник Полтавського університету*

економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2023. №4 (110), 69-73. URL: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-4-10>

15. Коваленко, В., Радова, Н. Банківський кредит у формуванні фінансово-інвестиційного механізму розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. *Економіка та суспільство*, 2020 № 22. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-3>

16. Лопатовська О, Мельник А. Кредитування малого та середнього бізнесу в сучасних економічних умовах. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2024. Том 330. №3. С. 172-176. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330>

17. Малий бізнес : етап становлення, ризики та перспектива : метод. рек. / за заг. ред. О. М. Десятнюк, Р. Р. Кулика. 4-те вид. Київ : Гнозис, 2020. 104 с.

18. Майбутнє у регулюванні небанківського фінансового сектору. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=80189428>.

19. Методика інтегральної оцінки фінансового стану позичальників юридичних осіб - Проект Правління Національного банку України. URL: <http://kbs.org.ua/files/897546123456.pdf>

20. Огляд інструментів підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні (за 01.07 – 31.07.2022 р.). URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-biznesu-v-period-voyennoho-stanu-v-0>

21. Партин Г. О., Омелян Х. А. Кредитування діяльності малих і середніх підприємств в Україні: сучасні особливості та шляхи розвитку. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10009>

22. Петрашевська А. Д., Колонтай С. М., Смелянська В. В. Вплив війни на кредитний ринок України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Випуск 48. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/48_2023ua/12.pdf.

23. Пільгові кредити бізнесу: як держава допомагає у фінансуванні підприємств. URL: https://bankchart.com.ua/kredit/staty/pilgovi_kredit_yak_derzhava_dopomaga_u_finansuvanni_pidpriemstv

24. Підприємництво : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с.

25. Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства: постанова Правління НБУ: прийнята 28.08.2001 року № 369 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0845-01>

26. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків : постанова Правління НБУ: прийнята 06.07.2000 року № 279 URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1027.408.18&nobreak=1>

27. Положення про структуру системи банківського нагляду Національного банку України: Постанова Правління Національного банку України від 17 листопада 1997 р. № 380. URL: nbuportal.bank.gov.ua/doccatalog/document?id

28. Порядок надання фінансової державної підтримки суб'єктам малого та середнього підприємництва : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>

29. Фінанси бізнесу : навч. посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: Видавництво «Апріорі», 2019. - 432 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/finansu_Biz_all.pdf

30. Чайковський Я.І. Сучасний стан та напрями розвитку банківського кредитування малого і середнього бізнесу в Україні. *Світ фінансів*. 2021. № 3 (68). С.80-90.

31. Як влада допомагає малому та середньому бізнесу в різних країнах. Електронне видання «Відомості». 2020. URL: <https://www.vedomosti.ru/economics/articles/2020/04/08/827470-pomogayut-malomubiznesu>.

32. 50 грантів до 1,2 млн грн українському бізнесу від Програми USAID (до 24 липня 2023 року) URL: <https://platforma-msb.org/50-grantiv-do-1-2-mln-ukrayinskomu-biznesu-vid-programy-usaid-do-24-lypnya-2023-roku>

33. 34 % of America's small businesses are still closed due to COVID-19. Here's why it matters. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2021/05/america-united-states-covid-small-businesses-economics>

34. Benefits of Digitizing your Small-Business Lending. URL:

<https://lendfoundry.com/blog/benefits-of-digitizing-your-small-business-lending/>

35. EDC Business Credit Availability Program Guarantee (BCAP)
URL: https://www.rbc.com/covid-19/business.html?_ga=2.196429807.2144261350.1643145318-931065629.1642989550

36. Government of Canada's Relief for Business. URL: https://www.rbc.com/covid-19/business.html?_ga=2.196429807.2144261350.1643145318-931065629.1642989550

37. Government-Guaranteed Loans to Support the Growth of Your Business. URL: <https://www.rbcroyalbank.com/business/loans/canada-small-business-financing.html>

38. Helping small businesses get loans. URL: https://www.ic.gc.ca/eic/site/csbfp-pfpec.nsf/fra/h_la02855.html

39. Highly Affected Sectors Credit Availability Program (HASCAP). URL: <https://www.td.com/ca/en/personal-banking/covid-19/small-business-relief/>

40. How AI is Disrupting the Financial Services Industry. October 2020. URL: <https://www.cardrates.com/news/autonomous-next-shows-how-ai-impacts-the-financial-industry/>

41. Key Small Business Statistics — 2021. URL: https://www.ic.gc.ca/eic/site/061.nsf/eng/h_03147.html#5.1

42. Lehnen, Pascal, Hildebrand, Daniel & Löber, Dominik. How banks can master the new competitive situation in the SME lending market and successfully adapt their business model. URL: <https://www.rolandberger.com/en/Insights/Publications/SME-lending-in-transition-opportunities-to-develop-future-oriented-business.html>

43. Sadkowski W. Oferta sektora bankowego dla małych i średnich przedsiębiorstw w czasach kryzysu gospodarczego w Polsce. URL: <https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/handle/item/7545> .

44. Pulse of FinTech H2'20. February 2021. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2021/02/pulse-of-fintech-h2-2020.pdf>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Кредитування малого і середнього бізнесу» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання; оцінювання результатів самостійної роботи здобувачів; залік.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

ОЦІНЮВАННЯ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Кредитування малого і середнього бізнесу» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота
Підсумкова оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття)	Модульна контрольна робота складається з: тестових завдань (30 тестів по 2 бали за тест) – макс. 60 балів; 2 задач – макс. 20 балів кожна	Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу	Підсумкова оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання чотирьох завдань самостійної роботи

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)